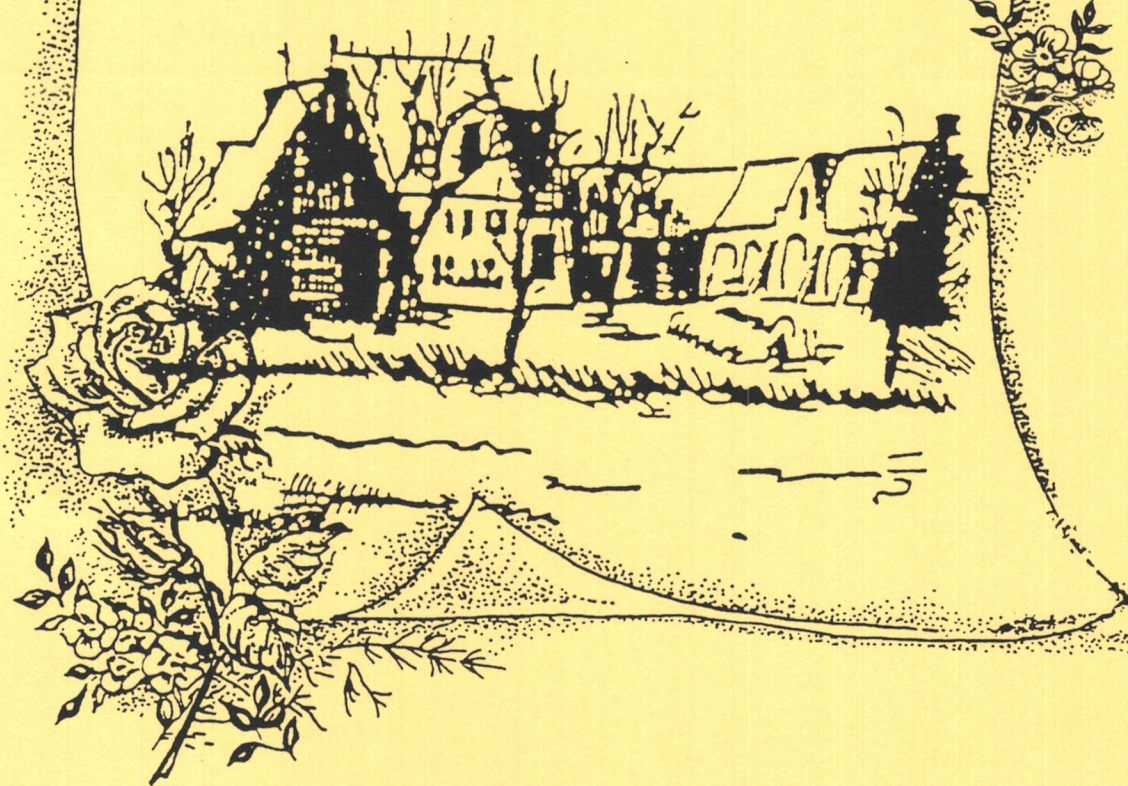

De "Semse" kroniek

Afgiftekantoor 1980 Zemst
Tijdschrift - 13de jaargang
juni 1997 - nummer 2

Heemkundige Kring

"DE SEMSE"

Vereniging zonder winstgevend doel
Opgericht in 1985
Indenticatienummer 23403/86

Zetel: Schranshoeve
Stijn Streuvelslaan 92
1980 Zemst (Eppegem)

Briefwisseling: Vredelaan 48 - 1982 Zemst (Weerde)

Internet - http://www.tornado.be/-marc_alcide/semse/Semsmenu.htm

Lidmaatschapsbijdrage 350 fr. of een vrijwillige bijdrage
geeft recht op...

verzending van 4 tijdschriften,
gratis toegang tot voordrachten en tentoonstellingen,
speciale tussenkomsten bij uitstappen.

**BENT U REEDS LID VAN "DE SEMSE" ?
BESTE DANK.**

BENT U NOG GEEN LID?
overtuig U dan van onze werking en doe vandaag nog uw storting
op het nummer 001-2183660-72

Colofon

''De Semse'' kroniek
Driemaandelijks tijdschrift

13de jaargang - nr. 2 - juni 1997

Bestuur:

Floridor Gustaaf
Vanderbeken Colette
De Blander Walter
Deboeck Elisa
Mannaerts Alfons
Vandermeiren André
Van Relegghem Louis

Redactie en coördinatie:

Walter De Blander
Colette Vanderbeken

Inhoud:

- Woord vooraf.
- Zilverlinde.
- Activiteiten.
- Hoe men dank zij 'Ome Adolf' op kosten van de prins een schitterende tocht door Europa maakt.
- Ongeloofelijk en...toch waar.
- Algemene telling der industrieën in Groot-Zemst.
- De betekenis van de reclame in de jaren 1930.
- Pers

Verantwoordelijke uitgever : Heemkring ''De Semse''
D/1997/7982/2

Woord Vooraf

De heemkunde van de 21ste eeuw is een vestiging op Internet.

Ere wie ere toekomt.

Marc Alcide, een zeer bekwaam en werkend lid van onze kring is degene die "de Semse" wereldwijd bekend maakt.

De Semse

inhoud 8 vormgeving 6 technologie 7

Geschiedenis hoeft niet per se het bestuderen van lang geleden en ver-van-mijn-bed gebeurtenissen te zijn. Als het gaat om mijn dorp, mijn wijk en mijn familie wordt die geschiedenis heemkunde en krijgt die plots een heel ander karakter. In de website van "De Semse" wordt het medium van de toekomst gebruikt om het verleden te ontsluiten. Gevleugelde woorden, maar toch de juiste omschrij-

ving voor de manier waarop de Heemkundige Kring van Zemst, een dorp op 5 km. ten zuiden van Mechelen, haar achtergrond uit de doeken doet. De site wordt verlucht met afbeeldingen zoals een beeld van de dorpskom in 1775. Je vindt hier gezinsreconstructies van 1600-1800, archieven van volkstellingen van 1755, documenten over plaatselijke historische geschillen. De Zemstse dorpsvorsers houden je ook op de hoogte van hun kalender waarbij alle tentoonstellingen, voordrachten en uitstappen ruim op voorhand worden aangekondigd. Kortom, lekkernij voor iedereen die gebeten is door de heemkundige microbe, of voor wie inspiratie zoekt hoe je de kroniek van je gemeente via het net de wereld in kunt sturen. (DS)

Vanderbeken Colette
secretaris.

nummer 31 · 07 05 1997

28

CLICH X

ZILVERLINDE

Cultuurcentrum "D' Oude School" te Weerde

Jan De Kinder
ere-leraar boom - sierboomteelt
mei 1997

Tilia tomentosa, is de oude latijnse naam (Moenck 1744-1803), andere auteurs gebruiken als wetenschappelijke benaming ook *Tilia Argentea* (Desfontaine Fr. 1750).

Algemeen

Een linde herkennen is niet zo moeilijk.
Wel iedereen kent het wat hartvormige blad.
De bloemen zijn geel-groen.
Ze zitten samen in een tuiltje en aan de bloemsteel van de
bloeiwijze zit een schutblad dat later -bij rijping- zal
dienen als vliegorgaan voor de verspreiding der zaden.
De zaden zelf zitten in een wat verhard nootje, met 1 of 2
samen. Ze rijpen in september-oktober.

Wie eenmaal de zeer welriekende bloemen heeft geademd vergeet die aangename geur niet meer. De lindebloemen bevatten nl. zeer veel nectar en daar komen ook allerlei insecten en vooral bijen op af. De honingdracht van linde is bij zwoele zomerdag soms zo overdadig dat bijen er als dronken bijvallen.

Het bloeitijdstip van linde varieert een beetje naargelang de soort : in juni bloeien

de Kleinbladige (Tilia cordata)
de Hollandse (Tilia europaea)
de Zomerlinde (Tilia platyphylla)

in juli volgen dan

de Krimlinde (Tilia euchlore)
soort zoals aangeplant "Steendreef" te Elewijt;

en +- 15 juli de Zilverlinde (Tilia tomentosa)
zoals hij prijkt nabij "d' Oude School" te Weerde.

De knoppen van de linde zijn groen-rood en er zitten 2, soms 3 schubben er overeen. (Men vergelijkt ze wel eens met de vinger en de duim van een hand).

Het vertakken van linde is ook karakteristiek :

- de nieuwe scheut ontstaat meestal niet uit een eindknop maar uit een rijknop. Dit verklaart de +- zig-zaggroei, zoals we dat b.v.b. ook bij olm of haagbeuk zien.

De nieuwe eindscheut wordt dan meestal gevormd door achter eenvolgens op elkaar geplaatste takken. Ze ontstaan uit knoppen tegenoverstaand aan het blad.

Linden worden hoge, brede bomen met kegelvormige kruin.

Linden hebben wat geschiedenis in onze streken :

- onder de lindeboom gaf de pastoor de zegen, bij het uitgaan van de processie

- of er werd recht gesproken onder de linde

(v.b. gerechtslinde te Retie, op marktplein tot begin 19de eeuw

of te Westerlo (marktplein)

of te Massemen (nabij de Sint-Martinuskerk)

of in de poldergemeente Avekapelle (bij Veurne), linde geplant in 1634

of men plantte de linde als herdenkingsboom

(v.b. 50 of 100 jarig bestaan van België,

een nieuw schoolgebouw, zoals te Weerde, nabij d'Oude School (1927/1928).

Nog over het gebruik van de lindeboom.

Van de lindeboom wordt lindethee gemaakt. Lindebloemthee heeft een delikaat aroma. Het zou verzachtend werken op het zenuw en het spijsverteringsstelsel. De bloemen worden ook gebruikt in de artsenij.

Linde heeft grote betekenis voor de bijenteelt, het is de belangrijkste drachtplant voor de imker. Lindehoning is ook een van de allerfijnste honingsorten.

Het hout van linde is groen-wit, zacht, gelijkmatig en fijn. Het werkt ook weinig. Daarom is lindehout gezocht voor hout-snijwerk, draaiwerk, potloden, kaders van schilderijen, tekenplanken, beeldhouwwerk, keukengerei en allerlei blanke meubelen.

Het verteerde blad van linde geeft een zeer milde humus en verbeterd aldus de bodemkwaliteit.

In de bosbouw wordt linde soms beperkt aangeplant in bijmenging met andere boomsoorten.

Best is dan de kleinbladige, Europese linde te gebruiken.

Enkele gegevens in verband met de Zilverlinde te Weerde - nabij "d' Oude School".

Stamomtrek op hoogte 1,5 m = 2,32 m

Hoogste top : 25 meter

kruin : assymetrisch
langs noordzijde weggedrukt ingevolge
tamme kastanjeboom op 5 meter afstand.
Boom werd geveld in 1995.

0 kruin N - Z 15 meter
 O - W 19 meter

stamlengte H. 2,2 meter
entplaats H. 1,8 meter

ouderdom : 68 tot 72 jaar.

Bespreking.

Het kan verbazing wekken een zilverlinde als deze te Weerde, nabij "d' Oude School" zo relatief jong met maximaal 72 jaar oud en toch reeds met een respectable stamomtrek van 232 cm, aan te treffen.

In de litteratuur vindt men doorgaans hogere leeftijden vermeld bij dergelijke stamomtrek.

De gemiddelde stamomtrektoename bedraagt doorgaans 2,5 cm per jaar voor alleenstaande bomen en 1,5 cm per jaar voor bomen wassend in gesloten bestanden.

Voor ons Weerds-exemplaar alhier is dit (232 : 70) of 3,31 cm per jaar gemiddelde stamomtrektoename.

Op te merken dat een standplaats als te Weerde het ideale benadert :

- n.1. geen concurrerende beplanting nabij en een voedselrijke, frisse zandleemgrond.

Bij nader toezien kan ook vastgesteld dat de groeidynamiek tussen zijn 12de en zijn 28ste plantjaar (1948 tot 1976) uitzonderlijk sterk was, n.l. met groeiloten van 80 cm tot zelfs 120 cm per jaar.

Wat de ouderdom betreft kunnen we weliswaar slechts 57 jaar-ringlidtekens onderscheiden. Wetend dat zilverlinde meestal geplant wordt met 2 jarige kruin en stamomtrek 12/14 cm; deze bomen dan gemiddeld reeds 8 jaar in kwekerij doorbrachten, en linde na uitplanten 4-5 jaar plantstress doormaakt (jaren zonder of onbeduidende groei/ kan alzo gesteld dat deze boom nabij "d'Oude School" 70 jaar oud is (van kop tot teen).

Hij is dan pas geplant als 8 jarige boom in 1936 en bekleedt dus zijn standplaats 61 jaar sinds winter 1996.

(bij het blind toepassen van onze bovenvermelde vuistregel van 2,5 cm stamomtrektoename per jaar, zouden we dan uitkomen op $(232 : 2,5) = 92$ jaar - 8 jaar kwekerij = 84 - 4 jaar plantstress = ongeveer 80 jaar).

Een zilverlinde is wel van zeer ver te onderscheiden van de andere linden :

- zijn takken zijn opwaarts gericht
- de bladonderzijde is wit-viltig (= zilverachtig)
- de bloei van zilverlinde is zowat de laatste (15-25 juli)
- de schors van zilverlinde is zwart-grijs, ze is gegroefd in de lengterichting en heeft hoofdzakelijk dwarse scheuren.
- zilverlinde is ook de soort die vrijwel nooit door insecten (rupsen, bladluizen, thrips enz...) wordt aangetast. Hij verdraagt zeer goed het warme, droge klimaat en is ook opvallend tolerant tegenover de gepolueerde lucht nabij industriezones en de stad.
Het is dan ook een dankbare soort voor aanplanten in parken en langs grote-brede lanen en straten.

Maar het is evenzo een prachtige boom voor aanplant als alleenstaande (solitairstaande) boom of voor in groep te planten - voorbeeld - als dorpsboom, de oude hoeve, de landelijke afspanning, de veldkapel, herdenkingsboom, opruststelling van "bijzondere" lommerboom op schoolspeelplaats (zoals te Vilvoorde-Groenstraat, K.T.A te Zaventem).

Mooi is ook linde als leilinde of als etagelinde, een hernieuwd gebruik steeds meer aangewend, maar vroeger vrij algemeen voorkomend omheen kerken en abdijen. Ze symboliseerden het gezag. Hoe meer etages hoe belangrijker.

In de bovenste etage woonden de god (of goden)
De middenste etage symboliseerde het wereldlijke gezag
En in de onderste etage was het gewone volk.

Hoe oud kan de zilverlinde in "d'Oude School" te Weerde worden?

Een zilverlinde als deze te Weerde, kan een eerbiedwaardige leeftijd bereiken en dus vele eeuwen oud worden.

Soms wordt linde zo oud dat de stam binnenin reeds is vermold, maar zich binnenin nieuwe wortels vormen die de nieuwe verbinding maken met de kruin en de grond en de boom als het ware heropbouwen, (v.b. te Balegem - nabij Molenstraat - boom geplant 1637).

De gemiddelde levensduur van linde is lang, dit betekent meer dan 200 jaar, (zoals b.v.b. ook eik, noteboom, olm, kastanje en beuk).

Dit dan in tegenstelling met boomsoorten met een korte levensduur (minder dan 100 jaar zoals b.v.b. wilg, populier).

Of boomsoorten met een middelmatige levensduur (tussen 100 en 200 jaar zoals b.v.b. berken, els, kers, abeel, lorken).

Vanzelfsprekend kunnen op deze algemene regel grote afwijkingen voorkomen. Evenals mensen en dieren kunnen bomen voortijdig sterven, b.v.b. door verstikking, vergiftiging, voedsel te veel of te kort, infectiewonden, en andere parasieten.

Het komt er dus op aan de bomen goed te verzorgen en te beschermen tegen hun vernielers.

Zilverlinde, met zijn kenmerkende opgaande takken en kruinen vormt meestal meer stammige kruinen. Bij het te zwaar worden scheuren deze dan gemakkelijk. Het komt er op aan dit tijdig te voorkomen deze meerstammigheid te beperken.

Welk nut hebben bomen?

Bomen hebben een grotere waarde dan alleen maar het reeds vermelde houtgebruik of hun schoonheidswaarde.

Ze zuiveren de lucht, breken de winden, hebben hierdoor het vermogen rook en stof neer te slaan. De hoeveelheden zijn groot, ze doen het gratis.

Maar hun groot nut is vooral hun opname van koolzuur, gas (CO₂) en de productie van zuurstof (O). Dit gebeurt onder invloed van de zonnenergie en het bladgroen.

Dit proces noemt fotosynthese of bladgroenverrichting.

Het bestaat in grote lijnen hierin dat het koolzuurgas (CO₂) uit de atmosfeer wordt opgenomen en wordt gesplitst in (C) koolstof en (O₂) zuurstof.

De koolstof bindt zich met allerlei verbindingen van water en vormt alzo suikers, celstof, vetten en andere koolhydraten.

De (O) zuurstof wordt uitgedemd en komt terug in de atmosfeer.

Al wat leeft heeft zuurstof nodig.

Groene bomen en planten zijn de enigen die dit (O) produceren kunnen.

Daarom ook is het goed dat bomen en hun standplaatsen beschermd worden.

Wat doet de boom met het voedsel dat hij opneemt met zijn wortels?

De wortels van de boom zuigen het water met de opgeloste voedingstoffen (minerale zouten) uit de bodem op. Dit sap wordt langs de buitenste houtlagen van de boom (het zgn. spinhout) naar de bladeren vervoerd. De sapstroom ontstaat als gevolg van de verdamping van vocht via de bladeren. Door de reeds vermelde bladgroenverrichting gebeurt de opbouw van de boom en zijn vruchten.

A C T V I T E I T E N .

Wie heeft er zin om op Zondag 29 juni 1997 een daguitstap te maken met heemkring "De Semse"?

- We vertrekken per autocar vanuit Eppegem aan de Schranshoeve om 8,30 uur.
- Te Turnhout worden we met koffie of thee rond 9,30 uur verwelkomt door de gids.
- In een prachtige patriciërswooning is het Taxandria museum ondergebracht. Het is een van de mooiste museums van de kempen, we gaan het dan ook bezoeken.
- Onder de leiding van een stadsgids bezoeken we het oude stadsdeel.
- Rond 12,30 rijden we naar Weelde, waar we gaan middagma-
len in een goed en gezellig restaurant.
Op het menu: voorgerecht
 vlees met groenten
 nagerecht en koffie
- Om 14,30 vertrekken we voor een geleid bezoek door de groene kempen. Karel Hendrickx, hoofdgids van de gidsenbond van de Provincie Antwerpen zal tijdens de rit deskundige uitleg geven over de typische Kempse bezienswaardigheden die we ontmoeten.
Zo wordt er gestopt voor een bezoek aan een kerk met 16de eeuwse glasramen en een schat aan houtsnijwerk.
We rijden naar het toch zo eigenaardige Baarle-Hertog-Nassau.
Langs onbekende wegen rijden we naar de priorij van Korsendonk waar onze tocht zal afgeblazen worden met een goeie Korsendonk.

In de prijs van 1.200 bfr is begrepen: autocar, chauffeur, gids, ochtendkoffie, middagmaal (zonder drank), Korsendonk.

Gelieve uw inschrijving te doen via het nummer 001-2183660-72

*Alle geschiedenis is autobiografisch
F. Nietzsche*

Hoe men dank zij "Ome Adolf" op kosten van den prins een schitterende tocht door Europa maakt

Gustave Floridor

rocto Ausweis

Echte Zeitzeugen wird es bald nicht mehr geben!

TRÈS IMPORTANT
Carte à transférer à la Caisse Générale d'Épargne
et de Retraite (voir instructions ci-dessous)

ZEER BELANGRIJK
Stortingskaarten over te maken aan de Algemene
Spar- en Lijfrentekas (zie onderrichtingen hieraan)

Assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré
(Loi du 15-12-1937)
Verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en
vroegtijdige dood (Wet van 15-12-1937)

Carte d'assuré obligatoire
Kaart van verplicht verzekerde

Nom de l'employeur Naam van den werkgever	Adresse de l'employeur Adres van den werkgever	Date d'embauchage Datum van indienst- treding de l'assuré obligatoire van den verplicht-verzekerde	Date du départ Datum van buitendienst- treding
Arbeiterschulung West	Brüssel-Forest	2-2-44	21-1-45
Rue Saint-Denis, 91-95			

ANNEE D'ASSURANCE
VERZEKERINGSJAAR

19 44 19 45

la période de douze

is demandées par le texte.
verge inlichtingen aerneld.

1992 Volledig keurij - 2.000.000 - Tot 1941

Par ANNEE D'ASSURANCE
mois qui suit le mois annuel
Une carte doit être établie

TRANSFERT DE LA

DATE EXTREME: naissance de l'assuré
FORMALITE: déposer au guichet de la Caisse d'un bordereau modulaires de poste).
Etablir une nouvelle

Onder VERZEKERINGS
maanden volgens op
Voor elk verzekeringsjaar
OVERMAKING VAN

UITERLIJKE DA
jaarmond van d
FORMALITEIT: (kostenloos in alle postkantoor of akas afgeven.
Een nieuwe kaart

Bureau de la société mutualiste de retraite
(si le transfert s'effectue par un organisme de l'espèce).

A 18312

Floridor, Gustave

8.10.21/e 7.4.44

ATTENTION!

Cette carte de légitimation n'est pas transmissible à d'autres personnes. Il faut que celui dont elle produit le nom, la porte toujours sur lui. Il doit la présenter sans demande à l'entrée et à la sortie de l'usine. La carte appartient en propre à P. I. G. Farbenindustrie A. G., Heydebreck OS. Il faut la rendre sans demande à la cessation du travail.

Le devoir de restitution est une loi du gouvernement du Reich dans le sens du § 92b RStGB.

Il faut observer ce règlement sous les peines de droit!

Si vous perdez la carte, vous devez en avertir immédiatement le bureau de cartes de légitimation (Ausweisbüro).

Les frais pour une nouvelle carte se monteront à RM 5.—.

Hoofdstuk I.

Eens de tribulaties van de maand mei 40 achter de rug was de eerste zorg van de bezetter het herstellen van de bruggen en de spoorwegen, het vrijmaken van de rivieren en de kanalen. De strijd tegen Frankrijk ging immers verder.

Na de capitulatie van dat land en de repatriëring van de talrijke vluchtelingen herstelde de economische activiteit zich enigszins. Opgeëist door het gemeentebestuur werd ik ingezet voor de landbouwtelling 40-41. Dit was echter een karwei die volledig "Pro Deo" diende te geschieden. Het vinden van een vaste job "emplooitje" was ook niet al te lastig vermits er nog talloze duizenden militairen in Duitse krijgsgevangenschap zaten. Louis Berkvens, die later burgemeester van Hofstade werd, kreeg als gedemobiliseerde beroepsmilitair de lijst van de vacatures in openbare dienst. Zo kwamen wij beiden terecht bij de Hulpkas van de Staat, een parastatale die afhing van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg

Om klerk te worden diende echter wel een diploma van hoger middelbaar voor-en een klein examen afgelegd.

Na een vaste aanstelling als klerk werd ik op 1 januari 1944 tot opsteller bevorderd. Volgens de toen geldende normen had ik mijn levensdoel bereikt, lager middelbaar: klerk, hoger middelbaar: opsteller, universitair: bureauchef.

In 1942 werd de Duitse politiek ten aanzien van het bezette land gewijzigd en de arbeidsdienstplicht, de aanloop tot de verplichte tewerkstelling in Duitsland, gedecreteerd. Toen de individuele opeisingen de verhoopte resultaten niet haalden werd medio 1943 met de jaargangenacties begonnen. Alle personen geboren in 1920 en 1921 waren het eerst aan de beurt.

Geboren in 1921, was mijn, alle omstandigheden in acht genomen rustig leventje, gedaan en kon ik mij meermaals op de Werbestelle aanmelden waar mij drie maand uitstel verleend werd. Begin januari 1944 was dat mooie liedje uitgezongen. Hoe onwaarschijnlijk het ook moge klinken, tot bij Eggert Reeder, chef van het militaire bestuur, werd gepoogd mij vrij te krijgen. De heer Verwilghen, inspecteur van de Hulpkas, broer van de secretaris-generaal van Arbeid en Sociale Voorzorg, die in maart 1942 uit protest tegen het decreet op de verplichte tewerkstelling ontslag genomen had en het opgeëiste ambtenaartje werden door Reeder himself in zijn bureau in het parlamentsgebouw aan de Wetstraat ontvangen. Na een hoofdknikje mocht ik op de gang de wit marmere borstbeelden van onze eerste ministers gaan bewonderen.

Het verzoek tot uitstel werd afgewezen en Stafke werd naar de Arbeiterschulung West Brussel Forest rue Saint Denis 91-95 verwezen waar hij van 2 februari tot 31 maart 1944 een omscholingscursus metaalbewerking diende te volgen. Die beroepsopleiding gebeurde in de lokalen van de firma "Renova" waar in normale tijden badverwarmers gemaakt werden. De directeur was een zekere Herr Baurot uit Leipzig, in feite geen kwaai vent. De twee instructeurs-lesgevers waren Antwerpenaren die heel gelukkig waren dat zij dankzij

hun jobke niet naar Duitsland moesten. Verder werd ons een paar uur per week Duitse les gegeven. Herr Baurot gaf ons de raad van de nood een deugd te maken en dat wat wij zouden leren in het later leven wel eens van nut zou kunnen zijn. Dus tien uur per dag aan de werkbank: zagen, vijlen, afmeten, beitelen, boren, draadsnijden en dat alles op één tiende millimeter juist.

Aan onderduiken werd wel gedacht. Twee collega's hadden voor mij wel een schuilplaats. P. de D. bood mij aan tuinman te worden bij zijn broer op een kasteeltje in Ukkel en dhr. P. de F. stelde mij voor bij zijn schoonzuster in het Doornikse ondergronds te gaan. Op deze voorstellen kon na grondige overweging niet ingegaan worden. Mijn vader en jongere broer zouden "als pand" aangehouden worden tot de ondergedokene zich zou aangeven. Dit was in het dorp reeds verschillende keren gebeurd.

Einde maart werden wij uit de werkplaats naar de Werbestelle- in een bank achter het Koninklijk Paleis gevoerd. Wij werden voor de keuze gesteld: ofwel een "vrijwillige verbintenis" ondertekenen en de laatste dagen voor ons vertrek thuis doorbrengen, ofwel het vertrek in de gevangenis van Sint- Gillis af wachten. Gans de groep tekende. Wij kregen een premie uitbetaald en een bon voor een paar schoenen, ondergoed en een overall.

Rendez-vous 4 april 1944 om 11 uur aan het station van Schaerbeek. De voorbereidingen waren gauw getroffen; winterkleden, de overall, een paar schoenen, een paar klompen, tabak en sigaretten, grotendeels zelfgeteelde en gekerfde Hofstaads Zandblad, een gietijzeren kookpot, droge mollebonen en dat alles in één grote kartonnen reiskoffer door mijn vader in 1921 ooit in Aachen voor een paar frank gekocht.

Afscheid genomen van het vriendinnetje, ouders en broers en op naar Schaerbeek waar dhr. Baurot ons stond op te wachten. Niet iedereen verscheen op het appel. In één van de cafés aan het station tracteerde hij ons op een "cognacske", verzekerde ons dat de vaandvluchtigen wel zouden worden gevonden en vergezelde ons naar het perron waar een speciale trein op zijn *verplicht* tewerkgestelde vrijwilligers stond te wachten. Over Leuven, Tienen, Landen, Ans, Luik naar de Duitse grens toe.

Verder dan Tienen was ik nog nooit geweest. Het traject tusssen Luik en Verviers was al een wonder: rotsen, tunnels. Waar het convooi op signaal stopte stonden omwonenden appelder uit het land van Herve te slijten. Aan de grens werd onze bagage grondig nagekeken maar zelfs een Duitse tolbeambte uit het Nazirijk kneep mits overhandiging van een of twee pakjes "Belgam" wel een oogje dicht.

De nacht werd in het station van Aachen, om reden van luchtalarm gedeeltelijk in de Bahnhofsbunker doorgebracht. Te Aachen werden wij door een Nederlandse bedrijfsafgevaardigde van I.G.Farben, een zekere van Eycken opgewacht. Hij zou ons verder naar Oberschlesien begeleiden. Van Aachen naar Keulen met een stoptreintje, vierde klas "Reisende mit Gepäck" over Düren naar Keulen. In Keulen op de D-Zug overgestapt waar voor ons een gans coupé gereserveerd was. De tocht door Grosz Deutschland kon beginnen. Alle veertig, vijftig kilometer werd er in stations halt gehouden en stapten gewone reizigers en militairen met verlof op en af. Door het Ruhrgebied over Wuppertal - Hamm - Bielefeld - Hannover - Braunschweig - Magdeburg - Stendhal - Berlin.

Een grote bres in de Dom van Keulen en het volledig uitgebrande Wuppertal waar nog verschillende vernielde tramstellen in de lucht aan de rails hingen, maakte wel indruk.

Onze begeleider was van beroep "ijshockeyspeler" en kende België tamelijk goed onder andere Brussel waar hij op de ijspiste Saint Sauveur verschillende malen opgetreden was. Ik was trouwens naar hij beweerde de eerste Belg, die hij ontmoette die zo leuk praten kon.

Op de gang stonden de Duitsers, vrouwen en kinderen rechtstaand en hangend opeengepakt. Op regelmatige tijdstippen hebben wij onze zitplaatsen afgestaan en zijn op de gang gaan staan. De toenaderingspogingen van onze bewaker-begeleider tot één van de Duitse vrouwen waren succesrijk. De naamloze man en de vrouw zonder naam copulerend op de trein van het noodlot!

Toen ik onze gids langs de neus weg liet voelen dat ik gedaan had alsof ik sliep en niets mij ontgaan was, repliceerde hij dat dit niet de eerste keer was dat dit hem overkwam. Dit soort avontuurtjes was, naar zijn zeggen, één van de aangename kanten van de begeleidingsopdracht.

Berlin, alhoewel nacht, was de verduistering niet volledig en kon bij de haltes in de verschillende stations, Berlin Mitte, Friedrichstrasse, Zoologischer Garten tamelijk veel waargenomen worden. Aan het Zeughaus - legermuseum hingen vliegtuigen van 14-18 in de bomen. Berlijn is geen aaneengesloten agglomeratie maar rivieren, kanalen, meren, parken, bossen, velden en weiden en daartussen de verschillende districten. Na Berlijn, Frankfurt am Oder, Liegnitz, Breslau, Oppeln, Heidebreck. Niet te geloven, in volle oorlog op minder dan twee dagen tijd veilig en wel op de uiterste grens van Europa afgeleverd. Recht naar de infirmerie waar wij allen in adamsgewaad gewikt en gewogen werden. De uitslag van het urineonderzoek luidde "Alle Belgen sind ja Nierenkrank". Niet moeilijk te verklaren. Buiten een paar slokjes brandewijn uit een fles die iemand liet rondgaan hadden wij op die lange reis niets gedronken. Wij werden echter niet afgekeurd en dus niet zoals verhoopt naar Brussel teruggestuurd.

Daarna naar de administratie. Een schild met A.18312, een mooi kiekje geschoten en je Ausweis was geboren. Het identificatiedocument, het enige geldige, waaruit onweerlegbaar blijkt dat nummer A.18312 personeelslid is van de I.G.Farbenindustrie - Aktiengesellschaft Werk Heydebreck O.S.

Vervolgens kregen wij een bruin geëmailleerd waskommetje dat als gamel dienst moest doen een kroes en twee dunne grijze katoenen dekens toegestoken. Ingekwartierd werden wij in het Gemeinschaftslager D.A.F. Blok 8/39. Blok 8/39 maakte deel uit van de laatste rij barakken van het kamp, vlak onder de prikkeldraadomheining, daarachter een weg en aan de overzijde van die weg begon het bos. Ons logement, langs de wanden twee rijen houten bedden boven elkaar, als ondermatras een stel losse planken, een grote aardappelzak, geweven papiertouw en gevuld met stro als matras. In het midden van de Stube stond een cilindervormige kachel met langweerszijde een tafel en houten banken. Voor het opbergen van voorraad en kleren kregen wij een kastje.

De eerste kennismaking was een tegenvaller. Aan een tafel zaten een paar oudere halfgewassen ongeschoren mannen kaart te spelen. Naast de kachel een hoop sintels en as, de heuvel van de Leeuw van Waterloo in miniatuur. Aan een touw hing vuil wasgoed te

drogen. Het was Goede Vrijdag. Daar wij slechts op dinsdagmorgen aan de slag moesten hadden wij gans het Paasweekend om onze nieuwe omgeving te verkennen. Het "Gemeinschaftslager" zelf was een dorp, weliswaar volledig in de prikkeldraad: het gebouw van de Lagerführung Werkschutz, Polizeiwache, Feldgendarmerie, Infirmierie, Postkantoor, Bank, Kreissparkasse Cosel O/S, Hauptzweigstelle Heydebreck, keukengebouw, met kantine, feestzaal en bordeel; dit laatste was weliswaar in een uithoek gelegen en had twee ingangen: één voor Reichs- und Volksdeutsche, de andere voor Ausländer. Naar beweerd, was het leuker bij de Ausländer: daar zaten Franse meiden aus Paris. Kijken kostte 50 Pfening en een beurt 10 RM. Het enige wat ontbrak was een kerk of kapel. Het kamp was voorzien van twee poorten: de eerste aan het station, de tweede aan de overkant aan de ingang van het "Werk". Er stond zelfs een krantenstalletje. Tussen dat stalletje en de Werkschutzkeet stond een bord, een soort schandpaal. Hierop werden de vonnissen van het Volksgericht aangeplakt, tot doodstraffen en executies toe. De meeste waren echter veroordelingen wegens ongeoorloofde seks". Rassenschändung" In Block 8 zelf waren twee barakken voor ongeveer 40 Belgen, de wasplaats met toiletten en badinrichting, een barak met Kroaten, mannen en vrouwen, meestal gehuwde paren en een barak met Fransen "des volontaires".

Het "Werk" zelf.

Het was een enorm complex dat zich over kilometers uitstreckte langs de spoorlijn van Breslau naar Katowitz Krakow. Het personeel, "die Belegschaft", bestond uit die Herren Ingenieure und Meister, Duitsers meestal uit het Westen, verder Polen, Russen, Tsjechen, Slovaken, Kroaten, Italianen, krijgsgevangenen Russen, Fransen, Belgen en vele Engelsen. Ten Zuid-Oosten van het "Werk" was het grote "Biraulager" waar de Franse S.T.O. "Service de Travail Obligatoire" was ondergebracht. In het Biraulager bevond zich eveneens het Russische krijgsgevangenenkamp. Het Engelse kamp tussen Biraulager en het lazaret. De Franse en Belgische krijgsgevangenen waren in het in de bossen gelegen Hugolager ondergebracht. Het dichtsbijgelegen dorp Alt-Cosel lag op een klein uur gaan. Het landschap was dat van de Kempen: bossen, berken, dennen, pijnbomen en heideplassen. Het complex was nog in aanbouw. Dag en nacht werd er gewerkt, 's nachts was alles verlicht, alleen bij Fliegeralarm werden de lichten gedoofd echter niet voor lang.

In Oberschlesien had I.G. Farben drie vestigingen die nauw samenwerkten Blechhammer "Hydrierwerke" waar steenkool vloeibaar gemaakt werd. Het distillaat werd dan voor verdere bewerking door pijplijnen naar Heydebreck en Auschwitz geperst. De hoofdproductie van Heydebreck was synthetische benzine en Kunstgummi -Buna. Ikzelf kwam terecht in het Chlorbetrieb, niet in de productie maar wel in onderhoud, reparatie en montage.

Wij kregen een kist met gereedschap, zagen, vijlen, beitels, hamers, slangen, manometers, branders, een werkbank en een kastje toegewezen en werden, gezien onze opleiding bij Arbeiterschulung West, als volleerde Schlosser, dit wil zeggen paswerker, beschouwd en betaald.

De Poolse zoutmijnen waren niet ver af. Zout is natriumchloride, NaCl. Uit deze grondstof werd door electrolyse in grote metalen bakken waarin zich kwikzilver bevond, chloor gewonnen. Daar bij de productie tevens zwavelzuur, H₂SO₄ gebruikt werd, waren de buizen van de pijpleidingen vlug doorgeroest alhoewel ze binnen waren bekleed met Buna. Deze leidingen dienden dan ook regelmatig vervangen te worden Met elektrische en

pneumatische slijpmachines lasnaden van flensbuizen afslijpen, was onze hoofdbezigheid. Het fabriceren van nieuwe deksels voor de electrolyse bakken, boren, slijpen, draadsnijden voor de electrodes, wat precisiewerk was, hoorde er ook bij. Daarna kwam het demonteren van de lekke en het monteren van de nieuwe stukken. Gewerkt werd er van 6.30 u. tot 17.30 u.'s Zaterdags en 's zondags werkten we tot 13.00 u. 63 uren per week. Voor kost en inwonen werd er per dag 1 RM op het loon ingehouden.

De lotgenoten

Vermits Hofstade in Brabant ligt, was de Werbestelle Brussel en was ik als boerke bij echte Brusselseirs van d'Hoegstroet, d'A Met en de rue Blaes terechtgekomen. In mijn ogen waren dat oude mannen, met gevolg een generatieconflict dat echter snel was bijgelegd. Er werd een huisreglement opgesteld inhoudende schoonmaak, poetsen, koffie en kolen halen, alles volgens beurtrol. Het werd een succes. Riesenerfolg voor zover dat wij weldra bij het betreden van de Stube te horen kregen. "Koscht a voete af- wemme vandoeg gekoscht, zenne!" Weldra was ik "Pei" en eenmaal Eule Pei was men geaccepteerd. Ons groepje groeide werkelijk uit tot wat men "kameraden" kan noemen. Er werd overeengekomen dat alle conflicten "onder ons" zonder tussenkomst van de Lagerführung, Polizei of Werkschutz beslecht zouden worden.

Deze mannen waren personeelsleden van een Belgische onderneming "FAIGNAERT" die in 1941 naar Duitsland gekomen was om er fabrieken en woonwijken te bouwen. Naar zij beweerden waren zij oorspronkelijk veel talrijker, maar velen waren na een vakantie nooit meer teruggekomen.

De Sus, de Pie, de François, de Jef, de Flup, allen handlangers, loodgieters, timmerlui. De Flup Meinaert werkte begin augustus 1914 bij mijn grootouders, in de Van Lintstraat te Anderlecht. Bij het uitbreken van de oorlog was hij de straat overgestoken naar het Gemeentehuis om zich als vrijwilliger aan te geven. De François was een echte "Marolien", van beroep leurder "marchand à la sauvette" in groenten en fruit. Leurhandel was in feite in de Nieuwstraat verboden. Een gesnapte leurder kreeg een fikse boete of 8 dagen gevangenis. Als er een bepaald aantal dagen bijeen gesprokkeld was, diende de straf uitgezeten te worden. "Ik heb mij dan als volontair bij de Doschen gaan aangeven en zoe moest ik nie mee no Sint-Gieles."

De laatst aangekomenen, wij dus, waren van beroep haarkapper, kruidenier, student, bediende en ambtenaar. Die "Vollverpflegung" bestond uit een gamel soep, witte kool met gerst, soms met noedels of macaroni. 's Zondags (maar niet alle zondagen) kregen we aardappelen en per dag 350g zwart brood en een eindje Wurst (6 à 7cm). 'sWoensdags kregen we bovenop het rantsoen een half wit broodje. Dagelijks was er een paar gram boter of margarine. Volgens de omstandigheden kregen we ook een lepel platte kaas met kummel, ersatzjam of kristalsuiker. Wie geluk of charmes had, kreeg af en toe van de Italiaanse meisjes die voor de bedeling instonden, "ragazza de la cucina", een dubbele portie boter of worst toegestopt.

's Middags was er in de werkplaats een soepbedeling. Deze soep, doorgaans rode biet, lustte ik niet. Ik heb die steeds onmiddellijk aan de Russische krijgsgevangenen van het Transportkommando doorgegeven. Dit kommando was aan de goede zorgen van "Joseph" toevertrouwd. Hij was een zestigjarige Duitser uit de streek, half Pool half Duitser, in burger met een armband "Deutsche Wehrmacht" en met een karabijn bewepend. Hij sprak Pools en daar alle Slavische talen erg verwant zijn, stond hij ook in

het Russisch zijn mannetje. "Der Joseph" had ooit in Chicago als restaurateur goed geld verdiend en na gemaakt fortuin de lokroep van de Heimat niet kunnen weerstaan. De zaak werd overgelaten om in de Heimat een gelukkige oude dag te kunnen slijten. Hoe gelukkig hij was, dient niet beschreven; samen onderhielden wij ons in het Engels. Meister Eichdorfer, die geen Adonis was, hadden wij Monkeyface gedoopt. Bij "Monkeyface is coming" wisten wij dat er onraad op komst was. Mister Monkeyface is nooit te weten gekomen wat monkeyface betekende.

Voor mij waren sovjetsoldaten en burgers de grote onbekenden: de goddelozen, priesters, paters en nonnen martelende beulen zoals onze moeder de Heilige Kerk beweerde, of de door de Nazi's beschreven Untermenschen.

De taalbarrière was enorm en moeilijk te nemen en toch werden er contacten gelegd. De tabak die ik in overvloed bezat en gul uitdeelde, had veel succes, mijn sigarettenpapier minder. In hun ogen was dat een decadente luxe en was krantenpapier "Völkischer Beobachter" evengoed, zo niet beter. Weldra was ik "Rabotnik belgiski niemanski zabralek zylon" dit is een door de Duitsers weggevoerde arbeider. Wist ik wat rabota, sovchose en kolchose, papyrosi, machorka, spischki en dobre oetro was!

Daar ik bij het verslepen van zware stukken mee aanpakte, diende ik meermaals te horen dat ik "mit den Russen einverstanden war", d.w.z. met de Russen onder één hoedje speelde. Het was echter vooral nieuwsgierigheid en medelijden, want de jongens kregen heel wat minder dan wij te eten. Voor de schoonmaak, het verwijderen van vijlsel en metaalkrullen stonden twee Russische meisjes: Elisabetha, struis gebouwd, borsten als halve voetballen, hoge jukbeenderen en een aardappelneusje; de andere Loebov, slank, lenig, een adembenemende schoonheid. Zij trachtte mij aan het verstand te brengen dat haar voornaam "Loebov" voor een vrouw de schoonste was. Niet van de snuggersten duurde het dagen voor ik begreep dat "Loebov" liefde betekende. Alhoewel doorgaans bij het uitvoeren van hun taak heel traag, flegmatiek, futloos, met slepende voeten, hebben zij eens samen in de smidse een demonstratie gegeven van wat Russische Rabotnika konden. Samen met de smid, met drie in cadans met de voorhamer hebben ze getoond wat smeden was.

Vele Russische krijgsgevangenen droegen afgedragen Wehrmachtsuniformen met de letters KG in grote karakters op de rug gekalkt. Verder waren zij met uniformstukken van alle verslagen Europese legers uitgedost. De "roebachka's", de hessen van het Rode Leger die wij uit het filmjournaal kenden, waren in de minderheid.

De burgers waren niet gekleed zoals wij. Colbert- en overjassen waren hun onbekend. Zij droegen gewatteerde katoenen jassen met een blauw-witte katoenen sticker met opschrift "OST" op de borst. Verder droegen zij soepele lederen knielaarzen ofwel om de benen gezwachtelde lappen die met touwtjes en riempjes vastgeknoopt waren. Aan de voeten hadden ze Holzschuhe, dikke houten zolen met het bovendeel uit synthetisch rubber. Om het hoofd wikkelden de vrouwen witte sjaals, de "platotchok". De mannen droegen grote petten, model 1920, diep over de oren getrokken. Sommigen hadden Aziatische trekken: hoge jukbeenderen en spleetogen. De Sovjetunie is inderdaad een Aziatische mogendheid.

De Polen, die zoals de Russen tot de categorie Untermenschen behoorden, droegen een sticker met de letter P op de borst, maar waren westers gekleed.

Om en rond de gebouwen werd het grondwerk, sleuven, grondvesten en grachten graven, door een kommando Franse en Belgische krijgsgevangenen uitgevoerd. Bij de rustpauzes werd nader kennis gemaakt. Enigen kwamen uit het strafkamp "Graudenz" waar zij wegens sabotage een straf uitgezeten hadden. Bij nadere kennismaking bleek de sabotage een al te intieme verhouding met de boerin of de dochter op de hofstede waar zij als hoeveknecht soms al twee of drie jaar werkten en dikwijls de enige mannelijke wezens waren. Als er in het dorp dan te veel geroddeld werd of de relatie vruchtbaar was, vloog onze Kriegsgefangene naar Graudenz en kwam hij daarna naar Hugolager in Heydebreck.

Een paar van hen kwamen mij opzoeken: "Zo te horen ken jij tamelijk goed Duits; zou jij voor ons geen brief kunnen schrijven naar Fraulein of Frau "So und So". Zo heb ik voor "postillon d'amour" gespeeld. Uit de verhalen kon ik opmaken dat het werkelijk liefde was. Het was heel begrijpelijk dat er na zovele jaren van eenzaamheid naar genegenheid gehunkerd werd.

In Heydebreck waren nog 150 Belgische krijgsgevangenen waaronder 5 rijkswachters die op 15-5 te Leuven krijgsgevangen gemaakt werden. Daar zij in kaki waren, werden zij niet vrijgelaten. Het briefverkeer in Duisland was vrij en zo correspondeerde ik met lotgenoten, die ik trouwens nooit gezien had: pennenvrienden in Berlijn, Dresden en zelfs in Auschwitz.

In de werkplaats zelf stonden veel Fransen waaronder Algerijnen. Die hadden inderdaad de Franse nationaliteit en werden dan zoals wij "vom Arbeitseinsatz ordnungsmäßig erfasst". Onder hen was er een oudere heer "Monsieur Poncet", die op technisch gebied tamelijk onderlegd moest zijn vermits hij door der Herr Oberingenieur regelmatig geraadpleegd werd. Scenario: de deur boven op de galerij gaat open; der Herr Oberingenieur roept: "Ponket, kommen Sie mal her!" Poncet treedt van achter zijn werkbank, trekt de buik in, welft de borst, "Bonne Quête" en fier als een gieter trekt hij naar boven zeggende: "Ici au moins on m'apprécie à ma juste valeur!"

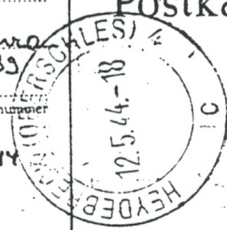
Begin juni dienden wij barak 39 vrij te maken en werden wij allen in 40 samengebracht. De Duitse militairen die in 39 zouden ingekwartierd worden, waren in feite Spaanse vrijwilligers van de Division Azul die van het Leningradfront kwam. Onze nieuwe burens waren dus hidalgo's in Wehrmachtuniform. Toen zij na een zekere tijd met onbekende bestemming, waarschijnlijk naar Spanje, vertrokken waren, kwamen er kozakken in de plaats, in "feldgrau" met de typische kozakkenmuts en met damesgezelschap.

Tijdens mijn eerste week in Chlorbetrieb stonden een Engelse krijgsgevangene en een Duitser, beiden in uniform, aan een schakelpaneel te werken. "Wat zou jij wensen, mocht de oorlog nu plots gedaan zijn?" vroeg de ene de andere. De wens van onze Tommy luidde: "Hot mustard!" Mijn vertaling was: "Warme Senf", hete mosterd. De Duitser en ik bleven met open mond en grote ogen staan kijken. Over kleuren en smaken valt niet te discussiëren en naar wij wisten waren Engelse culinaire en gastronomische mores voor "continentals" nogal bizar.

Jaren na de oorlog viel mijn knikker: "hot" beduidde scherp, straf, sterk. Traditore traditori, de vertaler is een verrader.

Absender: Florida Gustaaf
Gemeinschaftslager, Bela Bura
Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt Blok 8/33
Beydebeek, Oostvlin
Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Postkarte

- Beydebeek 12.5-44

Beste moeder, (2)
Wat gy daar meigmaakt
hebt. Zag ik tot nu toe hier
niet! Hier hebben wy
eens om de week luchtballon
dat is alles. Vliegtuigen heb
ik tot nu niet gezien en
de luchtballonnen schiet nog
maar een keer, naar een
kabelballon die er vandoor
gegaan was. Ik kom dus

Van Heer Jaak Florida

202. Gewoostensteeweg

Hofstade Oberbeek 1

Belgien
Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

tot het bedult dat het ons meestal om openingen ging. Het
beste bewijs dat wy hier geweest waren is dat ~~my~~ het Ramp
tot nu toe verlicht is. Zoals by ons voor den oorlog de straten
op de fabriek - hetzelfde, daar konst men ook in nachts
met volle licht. Du vraagt gy mij wat de te kort heb.
om te antwoorden is t moeiljk. gy gelooft het niet! Tot
nu toe nog niet. Ik heb tot nu nog maar eens eten gekocht
omdat ik veel porci gevonden had. ik heb dat gestoofd met
beenen. Het was een smakelyk. Ik heb zoo goed mijn plan
getrokken dat ik nu met speciale broodzegels in mijn zak zit
(voor 7.5 kg brood) en die zegels blijven altijd goed.
Zoo gy een pak optuunt doet er een paar zakken in (in stof)
Zodan ik er een mag heb. al de wat gy naar megeeft is goed
wat ik zal te wat ~~reken~~ is beter maar aan is niets van
te verhelpen.
Waar gaan Ri en Gorker nu naar die school.
De haesclote is Julia in den catechismus. Wat een

De Rode Kruis-pakketten, die de krijgsgevangenen om de maand kregen, waren een droom: zeep, toiletartikelen, chocolade, melkpoeder, cacao, koffie, sigaretten, ondergoed, breigoed en schoeisel. Maar aan hot mustard had niemand gedacht!

I.G.Farben leidde zijn personeel in fabriekseigen vakscholen op. Zo kregen wij van daaruit ook regelmatig leerjongens op stage. Zo daar toevallig de zoon uit een Kolonialwarengeschäft, een kruidenierszaak, bij was, dan werd die met geurige rooklierten uit een Players Navy Cut- sigaret, met opdruk Red Cross and St.John, verleid. Voor een doosje of blikje kregen wij dan ook een respectabel aantal Buttermarken of boterbonnetjes. Voor sigaretten en tabak ging toen iedereen op de knieën. Officieel hadden wij recht op drie sigaretten per dag, een lange kartonnen huls met een beetje tabak.

Door ruilhandel kwam ik in het bezit van een nieuwe battle dressvest, niet de zware wollen versie, maar een lichter specimen waarschijnlijk ontworpen voor Afrika of Azië.

Uit sympathie voor "OST" en "P" droeg ik een uit eindjes elektriciteitsdraad gevlochten schildje met de Belgische kleuren. Die battle dress werd mijn uitgangstenu. Het schildje ontlokte wel de bemerking dat ik met de kleuren van de Weimarer Republik te pronken liep. Zwart geel rood en zwart rood geel dooreen gevlochten, was wel verwarrend.

In onze "Stube" verbleef ene G.V.d.M., werkman bij de Munt, een dienst van het Ministerie van Financiën die instond voor het slagen van de muntstukken. Welnu, deze beambte was praktisch analfabeet. Tijdens mijn vrije avonden heb ik gepoogd hem de rudimenten van het lezen en schrijven bij te brengen. Ik van mijn kant heb mijn Engels met een Assimil en praktijk met de gevangenen opgefrist.

Op het werk had ik een nieuwe collega. Een Oostenrijker uit Wiener-Neustadt, die gekwetst begin 1943 uit Stalingrad geëvacueerd werd. De Ju 52 werd bij het opstijgen door de Russische infanterie onder vuur genomen en verschillende gewonden, onder wie mijn maat, liepen door mitrailleurkogels bijkomende kwetsuren op. Daar hij mij bij het afbramen al te ijverig bijstond, gaf ik hem de goede raad het langzaam aan te doen. Oostenrijkers beschouwde ik, weliswaar zeer ten onrechte, als de eerste slachtoffers van de nazi-expansie. Wij werkten zagezegd in "Akkord". Zo wij het vastgestelde minimum overschreden, werden ons premies of bonussen toegekend. Hij deed mij opmerken dat hij voor vrouw en kind werken moest en dat ik, als vrijgezel, mooi praten had. Toen ik hem voorstelde dat ik de gemiste premies uit eigen zak zou betalen, was dat buiten de waard gerekend. Mijn voorstel was zuivere "Sabotage und Wehrkraftzersetzung", sabotage en defaitisme. Alles bleef bij een heftige uiteenzetting, klikken deed hij echter niet.

Het leven ging daar drie maanden lang zijn gezapig gangetje: Arbeit, tauschen, broodzegels, boter-en vleeszegels kopen, potje koken. Een paar keer per maand was er zelfs "Variété theater", das Fronttheater op doorreis voor een extra-vertoning in ons kamp. Zo heb ik verschillende Duitse filmvedetten o.a. Christina Söderbaum alias die Reichswasserleiche in "levende lijve" gezien. Op de eerste rij zaten de heren Lagerführers, die Behörden en slipdragers, die Herren Reichs- und Volksdeutsche en dan het plebs. Hier zag ik mijn eerste naaktdanseres, weliswaar achter en door veel tule.

Bij de loonafrekening stelde ik vast dat de Belgische kwestie opgelost was. Vlamingen werden geregistreerd als Be.Ka.Fla. d.w.z. Belgen Katholisch Flame; de Franstaligen waren Be.Ka.Wa. Walone de Ka stond voor de Kirchensteuer.

Eén van de grote evenementen was in de kalme periode de bedeling van “du tabac belge”. hoe zij het wisten dat er Belgische tabak op komst was, is een raadsel, maar zij wisten het, de Fransen. Onze blauwers uit de Westhoek leverden beslist “goeie marchandise” en de fleur de Wervicq et de Dikkebus stond bij hen hoog aangeschreven.

Het was “O.W.” Odon Warland in pakjes van 50 gram. In Biraulager kreeg men als weekrantsoen een derde van een pakje en in Gemeinschaftslager een vierde. Links en rechts werd er “stoemelings” over dat verschil $1/3 - 1/4$ van een pakje om uitleg gevraagd. Het “waarom” werd ons nooit meegedeeld, maar Gemeinschaftslager kreeg wel een andere Lagerführer.

Na de landing in Normandië en het vorderen van de geallieerden in Italië kwamen hier verschillende treinen toe met mannen uit Italië en Frankrijk. Uit Frankrijk kwamen ook Belgen die er voor de Duitsers werkten.

Uit kranten en brieven wisten wij dat er in België duchtig op los gebombardeerd werd. Rond de fabriek waren er kabelballons en flakbatterijen. De luchtdoelartillerie trad maar eens in werking om een kabelballon neer te halen die er vandoor gegaan was.

Vervolgt

Ongelofelijk en...toch waar.

Roger Van kerckhoven
Zemst, februari 1996

Sedert de jaren dertig werd de naam Sempst verdrongen door Zemst. Alleen op het monument van de gesneuvelden, aan de kerk, kunnen we de naam SEMPST nog lezen. Wie zou er mij geloven als ik beweerde dat ik een uitstap naar Sempst heb gemaakt? Heel ernstig nu, het is nog waar ook. Het was niet eens toevallig dat ik in deze dubbelganger terecht kwam. Je hoeft Sempst niet te zoeken in een of ander verloren gat; neen, het bevindt zich op een goeie dertig kilometer van zijn tweelingbroer.

Wie weet waarom de Semse werd verkozen als naam van de heemkundige kring, weet waarschijnlijk ook dat Semse tot Sempst evolueerde. Het geslacht de Semse vonden we voor het eerst terug in de oorlogsbelasting van het jonge hertogdom Brabant. De Semse betaalde die belasting, als dorpsheer, in de eerste helft van de twaalfde eeuw. Twee eeuwen later verdween het geslacht zonder sporen achter te laten. Niemand, tot dan toe, had na 1300, nog iets van de Semse gevonden. Sempst speelde in de ontdekking een sleutelrol.

Al een aantal jaren geleden vertelde dokter Tollenbeek dat in zijn geboortedorp Ternat er een gehucht Sempst bestond. Ik was zeer verbaasd over dit gegeven. Zou het kunnen dat Sempst in Ternat iets met Zemst te maken had gehad? Deze gedachtengang maakte weinig kans daar er in geen enkel historisch werk over gerept werd. Wat ik in Zemst niet kon vinden, vond ik misschien in Ternat. Groot was mijn verbazing toen ik de namen van Van Wilder en de Semse terugvond in akten uit de 12de en 13de eeuw. Zij ondertekenden de stukken als heer van Semse of als schepen van de hertogelijke schepenbank van Leuven. Meteen was de link gelegd: De Wilder of Van Wilre, alias de Semse. De misterieuze verdwijning van die familie was opgeklaard en de belangrijkste heren van Zemst kregen zo een familienaam. De enclave Sempst in Ternat noemde toen Semse, precies zoals het dorp van de dorpsheer noemde. Zij viel toen onder de jurisdictie van de heer.

Ik was toen zo opgetogen over mijn ontdekking dat ik geen aandacht besteedde aan de enclave zelf. Verleden jaar besloot ik om Sempst te gaan verkennen. Het gure lenteweer zat niet mee maar toch loonde het de moeite.

Het gehucht Sempst situeert zich rond een heuvel en geeft een indruk van een typisch zicht uit het Payottenland. Drie voorname bouwwerken sierden Sempst: de windmolen, een hof van Plesantie en een grote hoeve. Het gaf een naar gevoel toen ik de Sempstsesteenweg opklom. De kille lenteregen zette een domper op mijn enthousiasme.

Op de grote hoeve, bovenaan de helling, werd ik vriendelijk ontvangen. Van een verband tussen Sempst en Zemst hadden ze nog nooit gehoord. De boerin was zo vriendelijk om een boek over Ternat open te slaan. Het Hof van Plesantie, de windmolen werden erin beschreven maar over Zemst of de familie de Semse geen woord. Om daar meer over te vernemen moest ik bij de voorzitter zijn van de plaatselijke heemkundige kring, n.l. pastoor Jozef De Ridder. Hij was bijzonder geïnteresseerd in mijn informatie. Met een foto van de molen van Sempst keerde ik huiswaarts. Ik had Sempst gezien.

Dit verhaal grenst helemaal niet aan het ongelofelijke, natuurlijk niet. Wat wel uiterst merkwaardig is, is de spelling van het woord SEMPST.

De schrijfwijze van Semse veranderde in Sems en vanaf de 15de eeuw werd Semps de courante schrijfwijze. Voor zover ik dat kon achterhalen, is Semps de naam die het langst in voege bleef als benaming van ons dorp. In minder officiële stukken, staat ook de parochie Sempse genoteerd.

Op het einde van de achttiende eeuw kwam daar verandering in. In een tijdspanne van minder dan twee decennia werden tenminste drie verschillende schrijfwijzen door elkaar gebruikt. Bij de oprichting van de kantons, voerden de Fransen eerst de naam SEMPTS in. Deze naam lag nooit vlot in de volksmond die al heel vlug SEMPST liet horen. Vanaf 1800 haalde deze schrijfwijze het op alle anderen.

Na het geslacht de Semse kan ik geen enkele verbinding aantonen tussen de enclave en onze leenheerlijkheid. Daaruit besluit ik dat het een persoonlijk bezit was dat door vererving of door verkoop van ons vervreemde.

Hoe is het mogelijk dat de namen van twee plaatsen na meer dan zes eeuwen identiek gespeld worden? Is dat niet ongelofelijk?

De verklaring voor dit fenomeen is van de speld en de hooiberg. Toch waag ik me eraan om een prikje te geven. We mogen de Franse administratie een pluim geven voor de zin voor authenticiteit wat plaatsnamen en grenzen betreft. Bij het opmaken van het eerste kadaster werden de oudste documenten als basis gebruikt. Ging dit zo ver dat Sempst in Ternat moest geschreven worden als de naam van onze gemeente? Wij zijn er in ieder geval er gelukkig mee en als je het mij vraagt, moet Popp dat ook zijn geweest.

De Cultuur- en Heemkring Sint-Gertrudis van Ternat schrijft in zijn jaarboek 1992 over "Kerkelijke Optochten".

Ons parochieblad van 15 juni 1947.

"Bij onze boetprocessie naar Sempst op heden zondag 15 juni, volbrengen wij de laatste verplichting waaraan wij verbonden waren krachtens onze plechtige belofte bij het uitbreken van den oorlog gedaan. Vijf jaar lang hebben wij vier boetprocessies gedaan en aldus onze parochie van ongekende onheilen gevrijwaard. De voltooiing onze belofte moet nog geschieden nl. het oprichten van het heiligdom ter eere van Onze Lieve Vrouw van de Vrede, te Sempst. Het plan ligt ter studie en zal eerstdaags afgewerkt uit de handen van den bevoegden bouwmeester te voorschijn komen. Aldus hopen we vast dit jaar nog dit gedenkteken af te werken en in te huldigen. De inzegening zal zeker met een waardige plechtigheid gepaard gaan en met gouden letters in de godsdienstige geschiedenis van Ternat aan het nageslacht worden overgeleverd.

Laten wij deze laatste boettocht talrijk meemaken en O.L.Vrouw een openbaren blijk van oprechten dank toebrengen.

Vijf jaar lang hield men processies: naar Sempst 25 mei 1941, 8 juni 1941, 31 mei 1942, 27 mei 1945.

Oprichting van de kapel van Sempst.

Pastoor Bosteels beloofde een kapel te bouwen in Sempst omdat Ternat gespaard was van vreselijk onheil tijdens de oorlog. Het zou een kapel worden ter ere van O.L.Vrouw van de Vrede.

Op 20 juli 1947 vroeg hij toelating aan de gemeente om deze kapel te mogen zetten op een stukje grond van de familie Wambacq-Mergan in de Terlindenstraat. Met deze familie werd trouwens een akte getekend op 1 oktober 1948 waarin staat dat "op een hoekje grond van ongeveer negentig centiaren oppervlakte toelating werd gegeven om een kapel te bouwen. enz...

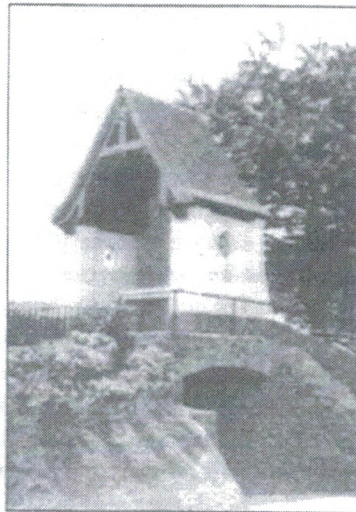
De kapel werd plechtig ingewijd op zondag 25 juli 1948. Een verslag in Ons Parochieblad van 1 augustus 1948.

O.L.Vrouw van Zempst.

De optocht met het beeld van O.L.Vrouw van den Vrede naar het heiligdom te Zempst werd verleden zondag een ware triomftocht. Gans gelovig Ternat trotseerde de hete zonnestrallen van het middaguur om het beeld van zij Moeder met gebed en zang uitgeleide te doen.

Onze frisse Chiromeisjes in hemleblauwe uniform en een krans van witte maagdekens met guirlanden omringden de draagberrie waarop het goedgelukte beeld rustte. Zes sterke boerenzonen hadden hun volle werk om het bergopwaarts langs de macadambaan naar de hoogte van Zempst te brengen.

De kapel, 'n juweeltje van stemmige landelijke bouwtrant, was keurig in de bloemen gezet en bood 'n waarlijk frissen en feestelijken aanblik. Ere aan de brave bewoners van Zempst die geen moeite spaarden om hun nieuwe beschermster 'n waardige verblijfplaats te bereiden.

*"Waar men ga, langs Vlaamse wegen
Oude hoeve, huis of tronk,
Komt men U, Maria tegen,
Staat uw beeltenis te pronk;
Licht ons toe uit lindengroen,
Bloemenkrans en blij festoen.
Moge 't nimmer hier veranderen,
O gij, Lieve Vrouw van Vlaanderen."*

Een ander evenement te Ternat. Op 8 november 1953 was het Mgr Schoenmaeckers, hulpbisschop van Mechelen dat de klokken kwam inwijden.

Van in de vroege namiddag was het een drukte van belang. Volgens goed ingelichte bronnen was de H.Teresia een interview aan 't afnemen van Karel de Fourneau (1562), Walter de Sempse was aan 't praten met O.L.Vrouw van de Vrede, de schildknappen riepen naar 't pastoorke van de klokkofferblokwagen. Het was dank zij de commissarissen dat de stoet in goede orde kon vertrekken om 2,30 uur.

De algemene telling der industrieën en beroepen van 31 oktober 1896. Resultaten voor Groot-Zemst.

Marc Alcide

Het Ministerie van Industrie en Arbeid publiceerde¹ in het jaar 1900 de resultaten van een industriële telling, gevoerd in 1896. Excerpten voor Groot-Zemst leverden onderstaande resultaten op. Enkel het aantal werknemers werd opgenomen. In de originele uitgave staan veel meer bijzonderheden vermeld, zoals aantal arbeiders en niet-arbeiders, zijnde ingenieurs, directeurs, exploitanten, bedienden. Verder is er steeds een opdeling volgens geslacht. Er was ook een kolom voorzien voor de "gemiddelde paardekracht". Deze was echter voor Zemst nergens van toepassing, behalve te Elewijt, waar zich een gemotoriseerde stoom-meelmolen bevond. Dit waren de eerste verschijnselen van machinisatie op het platteland.

Aantal werknemers in industrie van	Elewijt	Eppegem	Hofstade	Weerde	Zemst
(Hoef)Smid	5	3	2	2	9
Windmolens, watermolens en <i>Moulins à moteur animé</i>	2	3	2	2	3
Bakker	2	2	4	2	5
(confectie-werkplaats voor) dameskleding, naaister	9	14	8	2	15
(confectie-werkplaats voor) herenkleding, kleermaker	2	1	2	0	6
(werkplaatsen voor het strijken van) linnen	0	1	0		
Linnen (wasserij-blekerij van) (wasserij-strijkerij) <i>blanchissage à neuf</i>	0	0	0	0	2
Metselaars, tegelzetters, cementarbeiders, putgravers	9	14	9		17
Schilders (in gebouwen), binnenhuisinrichters, behangers, glazenmakers	4	1	0	1	3

¹Recensement général des industries & des métiers (31 octobre 1896), Volume I, Dénombrement A, Répartition par commune des industries et des métiers, Anvers, Brabant, Flandre Occidentale, Flandre Orientale. Bruxelles, Hayez, imprimeur de l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique, 1900. 65

Plafondmaker, stukadoors, witkalkers	1	0	0	0	0
Handzagerij, schulpers	2	1	2	0	3
Klompen(makers)	1	1	0	0	6
Schrijnwerkerij	6	7	7	1	13
Wagenmakers	3	3	3	2	4
Meubelmakerij, afgewerkte meubels, zetels en stoelen	0	0	0	0	4
Behangers (zie ook schilders)					1
Kuiperij		2			1
Schoenmakerij	6	5	3	0	9
Lederzadelmakerij	1	2			1
Veerman					1
Stoommolen, meelfabricatie	3				
meelmolen, bakkers	2				
metser-houtkapper	5				
Brouwerij		4			
Werkplaats voor linnen, linnenkamerjuffrouw		1			
Dameshoedenmaakster		1			
Linnenstrijkerij		1			
Stoelen(monteerders) (over)matters, (over)matsters,		2			
(Fabricatie van onderdelen voor) mandemakerij		2			
(Hand)linnen (of vlas-)wevers (zuiver of gemengd)			2		
Handfabricatie van stoelen, stoelenmakers			1		
Meubelmakers-sculpteerdes, thuiswerkend voor de rekening van meubelfabrikanten			2		

Tentoonstelling in de Schranshoeve

museumruimte.

van 5 september tot 28 september

rond het thema "ARBEID"

met o.a.

een fotoreportage "*mensen in hun werksmilieu*"
van de Brusselse portretfotograaf Jérôme de Perlinghi.

vooropening: vrijdag 5 september om 20 uur

met een voordracht door

Diane De Keyzer,
schrijfster van het boek
"*Madame est servie*"
Leven in dienst van adel en burgerij.

open deur op de binnenkoer en de schuur:

zondag 14 september vanaf 14 uur

met demonstratie van:

smeden, kantklossen, boterstampen,
stoelenvlechten, nettenbreien,
tabakspinnen, mandenvlechten,
beienkorvenvlechten, rietweven,
vlechten van zeefden voor handwindmolens
Brugs kantwerk, boekbinden enz...

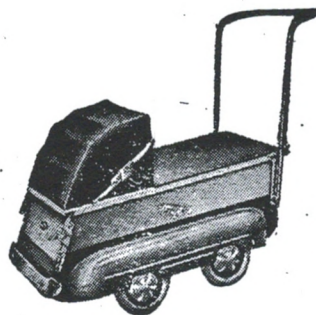

WEKKERS 13.50
 Statische Horloges
 Regulair
 6 maanden lang voor de
 besten
 bij
DEWOLF Florent
 Horlogemaker
 Trompe 187 Rouse
 Men aanvaardt alle
 verantwoordelijkheid

Wilt U een goed Rijwiel kopen?

Zoekt dan eerst een
 werkkringdrijver, waar
 U uw rijwiel kunt zien
 vervaardigen en die U
 later alle noodige her-
 stellingen kan doen.
 Koopt een gekend
 merk en neemt inach-
 tingen over de rijwie-
 len welke reeds loopen en waarvan men reeds
 de hoedanigheden kan waardeeren. Daarom
 wendt U tot de wielrijders die een rijwiel
GRAAF bezitten.

KINDERVOITUREN

OPGELET : IETS NIEUWS !

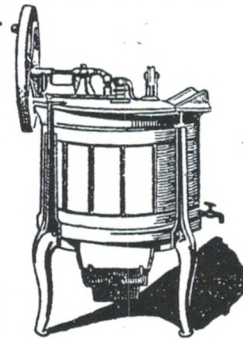
Jonge Moeders,

De nieuwste creatie **KINDERVOITU-
 REN 1950** van het beroemde merk
 « **FLANDRIA** » zijn aangekomen.

Komt zien. Overtuigt U.

De voittuur « **FLANDRIA** » is de beste!

Alleenverkoper
 voor
 Oudenaarde :

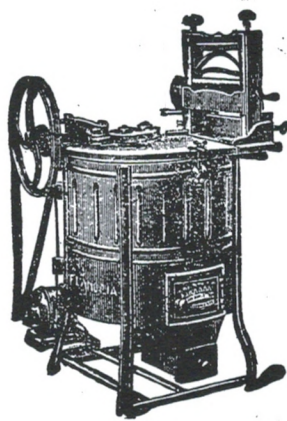

J. QUIQUEMPOIX - WAEKENS
 IN DE GOUDEN SPADE

DORPSTRAAT, 72, **BEVERE OUD.**

— Tel. 31.650 —

WASMACHIENEN (Onze specialiteiten)
 Stoven - Speelgoed - Dameszakken, enz., enz.
 Bij ieder aankoop van een voittuur, gratis
 een mooi geschenk. 9868

OUD-GEKEND HUIS DE ANKER

Grote keus van **NAAIMACHIENEN**
 nieuwe en occasiën.

Reparatie aller merken ten huize op
 aanvraag. **WASMACHIENEN** aller mo-
 dellen. — Betaling volgens keus.

Men bestelt alles kosteloos ten huize.
 Laat U niet misleiden door valse
 gezegden.

9284

De betekenis van de reclame in de jaren 1930.

Colette Vanderbeken
juni 1997.

De heer Calvin Coolidge schreef in een artikel over de betekenis van de reclame, waarin de oud-President van de Verenigde Staten gedachten ontwikkelt die ook aan de overzijde van den Oceaan mogen overwogen worden.

Het lijkt mij toe, schreef hij, dat het reclamewezen een van de elementen van het economisch leven is, welke wij geneigd zijn veel te laag te schatten.

Hij twijfelt eraan of, bij het doorbladeren van kranten en tijdschriften en wanneer wij in razend tempo (1931) langs de aan spoorlijnen en wegen geplaatste reclameborden snellen, ons wel bewust zijn van de grote rol, die deze manifestaties in het moderne leven steeds meer geroepen zijn te spelen.

Het reclame-wezen, schreef Calvin Coolidge, eist ondernemingsgeest, het dient geleid door een flinke kop, het eist in exploitatie en leiding de grootste bekwaamheid. In de Verenigde Staten bedraagt de omzet door het uitbaten der reclame jaarlijks honderden miljoenen dollars.

Het reclame-wezen, gaat de gewezen President voort, onderricht de lezer van het dagblad over de aanwezigheid en de kwaliteit van goederen doordat het op de uit gebruik voortvloeiende voordelen opmerkzaam maakt, en scheidt nieuwe gedachten, nieuwe wensen en leidt tot nieuwe daden.

Meer nog, de reclame scheidt en wijzigt de grondslag van elke nationale actie, namelijk de openbare mening of publieke gezindheid. Zij is de meest werkzame invloed voor het aannemen en het veranderen van zeden en gewoonten, zij oefent invloed uit op wat wij eten, wat wij dragen en op de arbeid en het vermaak van het gehele volk.

Calvin Coolidge haalt voorbeelden aan van grote ondernemingen die in het niet gingen omdat ze de reclame verwaarloosden; en voorbeelden van kleine ondernemingen die tot verbazende macht kwamen omdat zij haar door vernuftige reclame meer en meer bekend raakten.

Vroeger verwachtte men dat een artikel zich zelf zou verkopen. Vaak ging men met de goederen van deur tot deur of stelde ze ten toon in de uitstalkasten en op de toonbanken van de winkels.

Men nam aan, dat het publiek deze voorraadsbronnen kende, op eigen oordeel afging.

Het moderne bedrijf eist voordurend de aankondiging. Het is niet voldoende, dat het goed geproduceerd wordt. Het succes van het Amerikaanse industriesysteem berust voor een zeer groot deel op het beginsel van vergroting van de productie met behulp van de door reclame geroepen vraag.

Het is duidelijk, dat reclame geen economische verspilling is. Zij draagt bij tot de wezenlijke ontwikkeling van de handel.

Calvin Coolidge zicht zich tenslotte tot de zakenmensen die reclame maken om hen te zeggen dat de grondslag van reclame **waarheid** moet wezen. Reclame bouwen op verzinsels kan tijdelijke winst doen verwerven, maar uiteindelijk veroorzaakt bedrog de ondergang van de zaak.

De zakenmensen zelf moeten ten slotte de hervormers van het bedrijf zijn. Altijd heeft de reclame een zakenwereld nodig, waarin de beginselen zo hoog staan, dat alleen de waarheid gezegd kan worden. Het zal nooit mogelijk zijn een duurzame behoefte te scheppen aan goederen, die geen duurzame waarde hebben.

Zoals men ziet bevat het artikel van Calvin Coolidge nuttige wenken aan de produceerders en gebruikers van reclame. Waar die langs beide zijden door mensen worden geleid wordt reclame onvermijdelijk een zegen voor het land en voor de gemeenschap.

na een persartikel van zaterdag 28 februari 1931.

Reclame van de jaren 1930

De goedkoopste aankoop is niet de beste. Deze waarheid is bevestigd door de immer aangroeiende cliënteel van het Huis **OTTO ROSE-COTTIELS**, Tandmeestershuis dat sinds 25 jaren bestaat en al zijne werken van eerste hoedanigheid waarborgd. — De geneeskundige dienst is toevertrouwd aan

Dokter OSCAR DELGHUST

en de uitvoering voor kunstgebitten aan MIJNHEER

WILLY ROSE

GEBREVETEERD EN GEDIPLOMEERD DOOR DE U. P. M. D. B.

EN ZOON VAN WIJLEN OTTO ROSE, STICHTER VAN HET HUIS

Met de allerlaatste methode worden de tanden zonder de minste pijn of smart, uitgetrokken.

Plombeeren, kunsttanden, bridges, gouden tanden, kronen, volledige gebitten (met waarborg), alle werken, naar de nieuwste stelsels.

Ontdaan van alle vuiligheid,
Geprezen om haar zuiverheid,
Ongevenaard om haar kwaliteit,
Gekocht dus om haar zuinigheid.

Dit zijn de hoofdgedachten waarna gestreeft wordt in de bereiding der Suikerij F. C. JACOBS en het zijn ook dezen welke haar sukses maken.

GROOTE KEUS
VOOR DE

Eerste Communie

LAATSTE NIEUWIGHEDEN !

Allerhande paletots voor dames en kinders, gemaakte kleederen, golven, stoffen, velours, zijden, banden fourrure, benodigheden voor naaisters enz. zijn te bekomen aan de genadigste prijzen in het magazijn

« De Laatste Mode »

JULES MARGA - WAELKENS

Nederstraat, N^r 55, Audenaerde

Een drijdbubbel doos 10,00 fr.

Een doos 4,00 fr.

FRANCO TEGEN POSTMANDAAT

HEBT GIJ HOOFDPIJN

aarzelt dan niet,
neemt zonder uitstel
een

wonderbaar Poeder
van 't

ROOS KRUIS
der Apotheek

De Poorters,
St-Niklaas.

dat in 5 minuten de
hevigste, hardnek-
tigste hoofdpijn
doet verdwijnen.

Deze poeders over-
treffen alle tot he-
den gekende spe-
ciale middelen. Ze
zijn onschadelijk.

Wonderbare bruine
poeders van
„ ROOS KRUIS ”

In alle apotheken

Laat u niet bedriegen !

ROOSKRUIS

Huishoudskleerverwen

« LA BELGICA »

Beter dan de beste kleerverf

IN ZAKJES

(om warm te gebruiken)

IN TABLETTEN

(om koud te gebruiken)

— 42 kleuren —

Geen Grijs Haar

MEER!!!

« De Nieuwe London »

doet de grijze haren binnen en-
kele dagen verdwijnen, maakt het
haarglanzend en zacht, belet het
uitvallen en neemt de pelletjes
van het hoofd weg.

Eischt op
den hals:

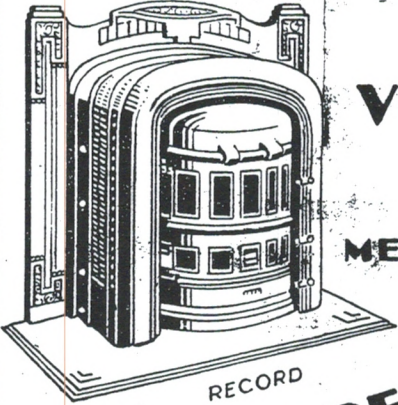
In flacons van fr. 10,50 en 16,00

Engelsche Baardtinctuur aafr. 10,00

Te koop bij Apothekers
Drogisten, Haarsnijders en Reukwinkels
In 't groot: Parfumerie & Sals, Wachtbake (Belgie)

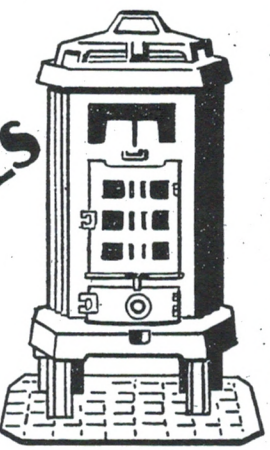
HET LEVEN IS DUUR!

**VERWARMT U
ZUINIG
MET BEHULP DER**

VULHAARDEN EN KACHELS

dragende het merk
LFB
het goedkoopste der beste

130 verschillende modellen

ES FONDERIES BRUXELLOISES

2721 HAAREN-BRUSSEL

Omwenteling !

SCHOENEN

Zwarte Molières
Sterke
Rubberzool

25 tot 29	30 tot 35	36 tot 42	43 tot 46
33 Fr.	36 Fr.	39 Fr.	42 Fr.

Elk paar **DAT NIET PAST**, wordt vervangen
Indien gij ze niet vindt, vraagt ze aan de fabriek, die ze U **FRANCO**
thuis zal zenden, tegen terugbetaling.

MEN VRAAGT KLEINHANDELAARS

Fabrieken LATEXA, 73, Vuurstraat, Vorst-Brussel

HIBERNUS ZALF

VERZACHT onmiddellijk en
GENEEST de jeukende en
gezwollene **Winterhanden,**
Winterteenen en **Hielen,** alsook
Barsten en **pijnlijke Kloven.**

De halve pot fr. 5.00.

De heele pot fr. 8.50.

De « **HIBERNUS** » Zalf is
alleen te verkrijgen in de

Apotheek De Paepe

Nederstraat, 31

(Hoek der Kattestraat)

-.: AUDENAERDE :-

Securitas

ONFEILBAAR GENEES-
EN BEVRIJDINGSMIDDEL

speciaal voor
kiekens en duiven
ONMISBAAR OP DE HOEVE!

Eene proef zal u overtuigen!

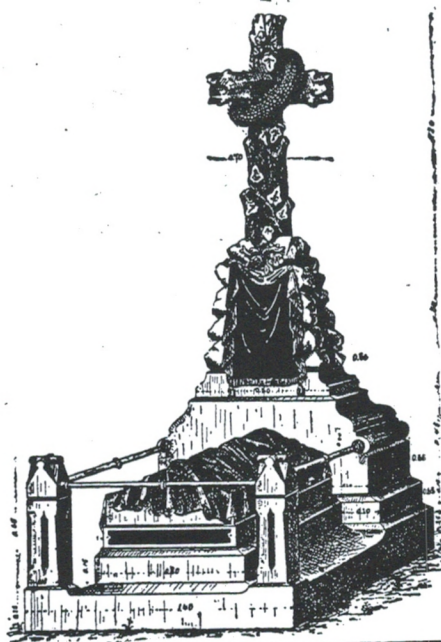
5 frank de flesch,

12 frank de driedubbele flesch,

20 frank de zesdubbele flesch.

Alleenlijk verkrijgbaar bij den uitvinder
APOTHEEK

L. Van Seymortier

GRAFZERKEN

EN GRAFKELDERS

Algemeene aanneming van witte & blauwe steen
Beeldhouw-, Kerk- & Kunstwerken

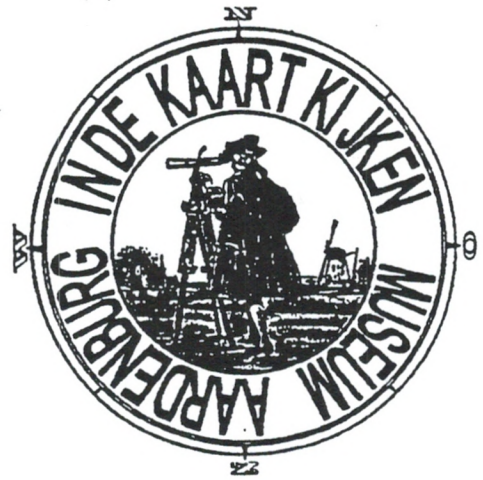
Teekeningen en Plans op aanvraag

Stichting: Werkgroep-Amateur-Archeologen

Zetel: St. Bavodijk 56 4504 AB Nieuwvliet Tel/Fax 0117-37.17.40

d' n Kleinen Observant

"(In De) Kaart Kijken"

Het verleden in het landschap van heden

Van 20 april tot en met 30 september zal in het gemeentelijk archeologisch museum te Aardenburg de tentoonstelling "In De) Kaart Kijken" te zien zijn, handelend over de relatie tussen landschap en cartografie met betrekking tot de grensstreek West-Zeeuws-Vlaanderen.

Inhoudelijk is de tentoonstelling uitgesplitst in een historisch en een actueel deel.

Het historische gedeelte, het veranderde verleden, besteedt aandacht aan de ontwikkeling van de cartografie en een aantal cartografische onderwerpen.

De ontwikkeling van de cartografie wordt geïllustreerd aan de hand van een aantal vroege kaarten, zoals de Romeinse Peutingerkaart en een aantal hoog-middeleeuwse Europese kaarten. De voornaamste aandacht gaat uit naar authentiek cartografisch materiaal over West-Zeeuws-Vlaanderen, variërend van een 13e eeuwse landmeterschets tot een 20e eeuwse satellietkaart. Vooral de 13e, 14e en 15e eeuwse kaarten zijn zonder meer uniek. Tevens komen in dit historische luik de onderwerpen cartografische instrumentaria, atlassen en kaartenmakers aan de orde.

In het actuele gedeelte, het veranderende heden, staan een vijftal elementen van landschapsgebruik centraal. De elementen landbouw, wegen, bewoning, toerisme en natuur worden vergeleken in de situaties van 1900, 1950, 1990 en in de toekomst. Opvallend zullen met name de verschillen zijn tussen de eerste drie situaties en de laatste als gevolg van de uitvoering van een aantal ingrijpende ruimtelijke ordeningsplannen. Deze plannen behelzen bijvoorbeeld projecten in de sfeer van ruilverkaveling, infrastructuur, e.d.

De tentoonstelling is te bezichtigen van 20 april tot en met 30 september in het gemeentelijk archeologisch museum, Marktstraat 18 te Aardenburg.

De openingstijden zijn:

april-juni/september:

zondag/maandag: 13.00-17.30 uur

dinsdag tot en met vrijdag 10.30-12.00 /13.00-17.30 uur

juli/augustus

zaterdag/zondag: 13.00-17.30 uur

dinsdag tot en met vrijdag 10.30-12.00 /13.00-17.30 uur

Nadere informatie: telefoon 0117-475544/492888

Regionaal

Taverne «De Semse»

Op 1 mei heropent Taverne «De Semse» haar deuren. Deze thuishaven van de Heemkundige Kring «De Semse» en pleisterplaats van de vele wandelaars, wielertoeristen en levensgenieters werd in een decoratief nieuw kleedje gestoken.

Patrick BONTE, de nieuwe uitbater (27) is afkomstig uit Boortmeerbeek. Na zijn studies aan het C.O.O.V.I.-Centrum voor Onderricht en Opzoekingen der Voedings- en Chemische Industrieën van de Provincie Brabant deed hij reeds enige ervaring op in een Horecazaak te Vilvoorde, alvorens hofmeester te worden aan de Centrale Keuken-afdeling van de U.Z. Leuven. Nadien trad hij in dienst bij het Caterings-department van SABENA.

Gastvrijheid en zich thuisvoelen is het motto dat de jonge uitbater hoog in het vaandel draagt.

In een gezellig kader met aangepaste muziek zal **Patrick Bonte** niet alleen uitnodigen voor een aantrekkelijk gamma van diverse dranken maar tevens ook zijn beste beentje voorzetten om iedere bezoeker desgewenst ook culinair te verwennen met een heemkundig en Brabants tintje.

Denken we maar aan de grote boterhammen met platte kaas en radijsjes, hoevebrood met geperste kop, grootmoeders rijstlap met bruine suiker, boekweitpannekoeken, roomijs, enz...

De heropening van taverne 'De Semse' als ontmoetingsplaats bij uitstek voor iedere Zemstenaar, betekent ook het startsein van het ambitieuze zomerprogramma '97 van de Heemkundige Kring, met o.a. Tentoonstellingen van diverse gastkunstenaars in de Museumruimte (01/05-28/05 Jean-Pierre De Cuyper, Elewijt), voordrachten met o.a. op dinsdag 27 mei Louis de Lentdecker. Thema «Geweld in de mens en in de media». Uitstappen, Genealogische namiddagen; demonstratie van oude ambachten, enz...

Kortom voor elk wat wils!

Centrumblad 5/87 (Red M 18)

Regionaal

Natuurwandeling

Geleide natuurwandeling in het Steentjesbos op 27 april 1997.

Op zondag 27 april organiseren de Natuurgidsen van de Baerebeekvallei de derde kalenderwandeling van dit derde werkjaar. Alle natuurliefhebbers worden om 14 uur verwacht aan de kerk van Hever-Schiplaken of om 14u15 aan de Sint-Isidorushoeve, voor een verkenning van het Steentjesbos.

Gedurende twee uur gaan de deelnemers onder leiding van meerdere gidsen op zoek naar voorjaarsbloeiërs in de rijke ondergroei van dit 46ha groot bos. Speenkruis, bosanemoon, slanke sleutelbloem, boomklover, tijtjaf en grote bonte specht zijn maar een kleine greep uit wat dit bos ons in de lente te bieden heeft.

De Natuurgidsen van de Baerebeekvallei kunnen reeds terugblikken op twee geslaagde werkjaren. Ze weten grote en kleine natuurliefhebbers te boeien met verhalen en wetenswaardigheden over planten en dieren, die je in dit bos kunt aantreffen.

Wie niet aanwezig kan zijn op de wandeling van 27 april kan er misschien wel bij zijn op één van de volgende wandelingen:

1 juni: Steentjesbos.

Afspraak: 14u aan de kerk van Schiplaken.

19 oktober: Bloso Hofstad

Afspraak: 14u Parking zwemba Hofstade.

Wie meer informatie wenst ontrent deze activiteiten, of met een groep of vereniging een op stap wil met een natuurgid: kan terecht bij Clara Smou Vlinderstraat 6 Elewijt 015/61.44.74

(Red M 1)

Heemkundige Kring «De Semse»

Wandeling in de gemeente Zemst

11 mei 1997

Op zondag 11 mei verkennen we samen met de Heemkundige Kring «De Semse» het na-

turgebied «het Schom, de Donk en Relegem». Onder deskundige leiding maken we kennis met dit gebied dat getuigt van wat het eertijds was, maar zien we ook de bedreigingen die er nu op rusten. Samenkomst om 14u, Hoogstraat te Zemst, ter hoogte van het rusthuis Relegem. Wandelschoenen niet vergeten! Iedereen welkom! (Red M 16)

Centrumblad 2/5/97

Genealogie & Computer

Genealogische bronnen en bewerkingen op Internet.

(mededeling) Een praktijkgerichte voordracht over bovengenoemd onderwerp wordt eerstdaags ingericht. Concreet betekent dit dat volgende "surftocht" zal ondernomen worden: We surfen eerst even langs de website van "De Semse", waar we wat informatie oppikken in verband met het bestuur, het lidmaatschap, het repertorium op de artikelen over de geschiedenis van Zemst, verschenen sinds 1985, en de Zemstse schepenregisters met notariaat.

Personen die dit willen doen voor hun eigen streek of heemkundige kring kunnen hieruit nuttige tips vergaren. We bekijken hier ook even vanuit welke landen en op welke tijdstippen deze website door derden geraadpleegd wordt.

Later flitsen we even langs het stadsarchief van Mechelen, waar we de beschrijving van het bronnenmateriaal, dat zowel voor genealogen als voor vorsers van belang kan zijn, bekijken. Ook hier ontdekken we vanuit welke landen en op welke tijdstippen deze website en zijn verschillende onderdelen geraadpleegd wordt.

Nog later bezoeken we digitaal even het stadsarchief van Antwerpen en het Legermuseum. Tenslotte leggen we even uit hoe men zijn kwartierstaat op het Net ter beschikking kan stellen voor de hele wereld. Indien U geïnteresseerd bent, neem contact op met Marc Alcide, 075/86.46.79, e-post: marc.alcide@tornado.be. **maart 1997**

Hangt er geen edelman in uw stamboom?

Hoe begin je met het opzoeken van je familiestamboom, vraagt een lezer. Onderaan bij jezelf, natuurlijk. Maar wie een vijftal eeuwen opklimt, komt uit op 16.384 voorouders.

In menige familie leeft wel een familielegende over een vurige Spaanse conquistador, een Bulgaarse prinses of gitzwarte Italiaanse koopman. Hopen we niet allemaal in stilte af te stammen van een illustere voorvader? Liefst eentje met een ronkende familienaam die vanachter zijn eigen familieschild meestreed in de Slag van Zveneken. Voorwaar, de teleurstelling zal bitter zijn want de kans is groot dat u en ik afstammen van boerenkinkels. Van simpele - uit de klei getrokken - zielen. Maar dat maakt het volgens de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde niet minder boeiend om de eigen afkomst te achterhalen via stamboomonderzoek.

Documenten

De oudste bruikbare documenten zijn bijzonder schaars wat betreft de periode vóór 1400. Tot 1550 zijn ze talrijker maar dikwijls alleen voorhanden voor steden en bepaalde gewesten. In regel kan iedereen, als de parochieregisters en het schepenenarchief bewaard bleven, tot kort voor 1600 met zekerheid terug. Dat is op zich al een hele kluit; het gaat om een twaalfstal generaties, dat is vier eeuwen familiegeschiedenis.

Je kan een *stamreeks* maken waarbij men alleen langs vaders kant verdergaat (de vader van de vader van de vader van mijn vader). Je kan ook een *kwartierstaat* maken. Hierbij volgt de onderzoeker zijn beide ouders, zijn vier grootouders, zijn acht overgrootouders, zijn zestien betovergrootouders, zijn 32 oud-ouders, enz. Dat kan een aardig pak volk zijn zoals uit de berekening in de tabel blijkt.

Rouwbriefen

Volgens de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde begint men best met het verzamelen van geboorte- en doopkaartjes, communieprentjes, rouwbriefen, doodsprentjes en vooral trouwboekjes. Met die eerst gegevens is men al in staat om een begin van een kwartierstaat op te maken. Daarna moet u op stap naar de burgerlijke stand voor geboorte-, huwelijks- en overlijdensaktes. U

kan verder zoeken in parochieregisters van platelandsgemeenten. Deze registers zijn meestal ondergebracht in rijks- en stadsarchieven.

Wie aan zijn stamboom wil beginnen kan best contact opnemen met de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde waar ze o.a. een brochure voor beginners ter beschikking hebben. Maar ook een grote verzameling bidprentjes, rouwbriefen, formulieren om kwartierstaten in te vullen en een bibliotheek. Het Centrum voor Familiegeschiedenis is gevestigd aan de Van Heybeeckstraat 2, 2170 Antwerpen-Merksem. 03/646.99.88. **K.V.**

Parentatie	Stam	geb.jr.	aantal
1ste	Uzelf	ca. 1940	1
2de	ouders	1910	2
3de	grootouders	1880	4
4de	overgrootouders	1850	8
5de	betovergrootouders	1820	16
6de	oud-ouders	1790	32
7de	oud-grootouders	1760	64
8de	oud-overgrootouders	1730	128
9de	oud-betovergrootouders	1700	256
10de	stam-ouders	1670	512
11de	stam-grootouders	1640	1024
12de	stam-overgrootouders	1610	2048
13de	stam-betovergrootouders	1580	4096
14de	stamoud-ouders	1550	8192
15de	stamoud-grootouders	1520	16384
enz, enz...			

Wie teruggaat tot de 15de parentatie krijgt dus 16.384 voorouders op zijn lijst.

De kans dat u afstamt van een zuiderse prins (foto boven) is klein. Wij zijn allemaal nazaten van gewone boerenkinkels (foto onder).

(Foto's: Arnie)

Q.V.A. 18/4/97

